

[illegible]

дистанційно. Дія ураження може бути і спрямованою (уламки вилітають з одного боку міни), і круговою (розлітаються на 360 градусів).

Одна з найнебезпечніших осколкових мін — ОЗМ-72. За розміром вона, як літрова банка. Важить 5 кілограмів. Усередині має 2400 осколків, які розлітаються на 50 метрів. Людина зачіпає розтяжку, міна вистрибує на висоту 1 метр через "вишибний" заряд і тоді розривається корпус. Шансів вижити майже немає.

Протипіхотні міни заборонені Оттавською конвенцією із 1999 року.

Протитранспортні (протитанкові) міни

Протитранспортні міни також закопують у землю або залишають на поверхні. Вибухають вони від ваги у 120 кілограмів і більше. Та торкатися таких предметів в жодному разі не можна.

Часто під протитранспортні міни можуть встановлювати протипіхотні. У разі вибуху — шансів вижити практично немає.

Касетні боєприпаси

РСЗВ «Град», «Смерч», «Ураган», «Точка У» можуть випускати касетні боєприпаси. Такі боєприпаси влаштовані за принципом російської «матрьошки»: у випущеному боєприпасі є від 30 до 70 маленьких боєприпасів, які розлітаються на площу в кілька гектарів. Ці елементи 12 сантиметрів у розмірі і мають механізм самоліквідації.

Цей тип боєприпасів заборонений міжнародною конвенцією з касетних боєприпасів. Російські військові застосовували їх неодноразово.

Саморобні вибухові пристрої

Цей тип боєприпасів важко розпізнати. Їх маскують у якісь побутові речі, встановлюють в автомобілях, закріплюють всередині будинків, приховують у іграшках, таким чином щоб вони не викликали підозру, але викликали інтерес. Принцип дії довільний. Противник часто використовує саморобні вибухові пристрої та міни-пастки в умовах воєнних дій.

Запали та підричники

Окремі елементи боєприпасів теж можуть завдати ушкоджень. Про запали та підричники нечасто говорять в контексті вибухонебезпечних предметів, але взаємодіяти із ними небезпечно.

Це той елемент, який ініціює вибух міни або гранати. Ці предмети теж небезпечні бо можуть вибухнути, якщо людина починає розбирати, викручувати їх.

Що робити, якщо натрапили на боєприпас чи міну (міну-пастку)?

1. Зупиніться, нічого не чіпайте. Зберігайте спокій, уникайте паніки. Запам'ятайте місце виявлення предмета.

2. Попередьте про виявлений предмет осіб, які поруч.

3. Якщо ви, або люди навколо виконують якісь роботи – негайно припиніть їх.

4. Відійдіть самі і відведіть людей поруч якнайдалі (не менше 100 м) від знайденого предмета. Водночас відходити необхідно тим самим маршрутом (бажано слід у слід), яким ви прийшли. Якщо відходить група людей, то рухатися необхідно колоною по одному й так само, слід у слід.

5. Повідомте про виявлення підозрілого предмета в правоохоронні органи і спеціальні служби за **телефонами 101 та 102** (повідомлення необхідно робити без

поспіху, чітко, із зазначенням точної адреси (орієнтирів) місця знаходження вибухонебезпечного предмета).

6. По можливості до прибуття правоохоронних органів, або спеціальних служб вживайте заходів щодо недопущення до небезпечної зони сторонніх людей.

Категорично забороняється:

1. Торкатися знайденого предмета, пересувати його, або робити з ним будь-які інші дії, особливо намагатися розібрати, або знешкодити його.

2. Проводити будь-які роботи біля знайденого предмета, особливо ті, які можуть викликати навіть незначне коливання ґрунту.

3. Палити, користуватися запальничками, а також іншими джерелами відкритого вогню і предметами, які можуть його утворювати.

4. Користуватися радіоелектронними пристроями (мобільними телефонами, пультами дистанційного керування, сигналізацією автомобілів тощо).

5. Заливати предмет рідинами, засипати ґрунтом, намагатися чимось накрити, або здійснювати інші дії на нього: звукові, світлові, теплові, механічні та ін.

6. Допускати скупчення людей безпосередньо поруч зі знайденим предметом.

7. По можливості до прибуття правоохоронних органів, або спеціальних служб вживайте заходів щодо недопущення до небезпечної зони сторонніх людей.

Департамент освіти і науки обласної державної адміністрації (обласної військової адміністрації) ініціює проведення у вересні 2025 року в закладах освіти області тематичного уроку, виховної години з вивчення правил мінної безпеки за участю фахівців Міністерства оборони України, ДСНС України, Національної поліції України тощо.

Для ефективної підготовки до тематичного уроку рекомендуємо використовувати посібник для освітян «Як розповідати школярам про мінну небезпеку», що додається. Цей посібник розроблений Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) в Україні в рамках проекту популяризації теми мінної просвіти за підтримки Міністерства освіти й науки України, Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, Державної служби з надзвичайних ситуацій та Національної поліції України.

Додаток: на 88 арк. окремим файлом.

**Заступник директора Департаменту –
начальник управління освіти, науки
та цифрової трансформації**

Оксана ГРИНЮК

Світлана ПРИНЬКО
Степан ЩЕРБАНОВИЧ 0372-550810